

10 en 23 september 1763¹. Daarin wordt medegedeeld dat er niets te melden valt over de ladingen van de Noord Nieuwland en Leiden. Het is juist dat in de Leiden op Java's Oostkust 50 last rijst minder werd geladen om te voorkomen dat dit schip te diep zou komen te liggen en zou gaan lekken, waardoor de lading beschadigd zou worden. Bootsman Jan Pietersz en twee matrozen zijn er op Banda in de nacht met de sloep vandoor gegaan en hebben na vele dagen Ambon bereikt, waar zij beweerden dat de Leiden [fol. 1463] in volle zee verongelukt was en zij zich hadden weten te redden. Wegens deze leugens en desertie zijn ze aan de advocaat-fiscaal uitgeleverd. Behalve de Batavier is het afgelopen jaar de pantjalang Johanna verongelukt, waarvan de bemanning is gered. Blijkens het rapport van zeedeskundigen was er geen sprake van plichtsverzuim en is geconcludeerd dat dit een ongeluk is geweest. Eind december 1762 is al bericht dat de boedel van de overleden schipper Hogewaerd onder andere was belast voor 9870 stuks rond scherp. Uit het rapport hierover bleek dat deze ammunitie op de inventaris van de Hoop was blijven voortlopen, terwijl ze al in Batavia was verantwoord. Deze fout is hersteld en het bestuur te Banda valt niets te verwijten. Over de specerijen valt op te merken dat de foelie die te Oerien was aangevoerd, voldoende verantwoord is, maar dat deze zaak door een ernstige ziekte en het overlijden van resident Jan Hendrik Ruijsch geen gevolg heeft gehad. Wegens onvermogen mag zijn weduwe met de inkoopsprijs van 310 lb tekortgekomen [fol. 1464] foelie volstaan. Het bevel dat slordige dienaren te weinig of bedorven foelie moeten betalen blijft van kracht. De verantwoording in de brief van 5 juni 1763 betreffende 64.746 lb nootmuskaat die in september 1761 was verbrand, en de 106.372 lb in juli 1762, was met veel omhaal van woorden, maar heeft geen opheldering gegeven. Het komt erop neer dat secunde Gerrit Aansorg, als enige daar aanwezige medeondertekenaar, verzoekt te mogen volstaan met het rapport van de gecommiteerde wegers. Hij verklaart getuige te zijn geweest van de verbranding van die 126.201 lb nootmuskaat en dat het verschil voortvloeit uit eenzelfde hoeveelheid magere noten die niet zijn genoteerd. Dit is het bestuur ernstig verweten en ook dat het in hun laatste brieven niet had gemeld, dat er 190.510 lb verbrand zijn. Dit blijkt uit de bijlagen bij een rapport van gecommiteerden van 29 september 1762. Bovendien is in een nader origineel rapport van 2 juni 1763 gemeld [fol. 1465] dat er 9000 lb noten meer waren opgegeven dan er in werkelijkheid zijn verbrand. Men gelast om opletter te zijn. Tevens is bevolen om naast de vette en de midden soort ook de magere noten te zenden en uitsluitend de kapotte en de geïnfecteerde noten te verbranden. Hoewel er 398 sokkel foelie in de pakhuizen lagen, durfde het bestuur die niet met een particulier schip te zenden, indien er geen schip of geschikte sloep van de Compagnie zou komen. Het is verboden om burgervaarstuigen te gebruiken, tenzij er maar één schip komt en er nog foelie overblijft. Dan mag een stevig en sterk burgerschip gebruikt worden, waarop wel een gekwalificeerd dienaar moet meevaren en dat rechtstreeks naar Batavia moet gaan. De inspectie van de perken wees uit dat het gewas goed is en hoop op een rijke oogst geeft. [fol. 1466] Maar de aardbeving die daarna kwam doet vrezen dat de specerijooogst niet al te voordelig zal zijn. Er zijn 109 slaven minder gestorven dan vorig jaar. Compagnies perk Bojauw heeft een gunstig saldo van f 5042. Op de omliggende eilanden zijn geen kruidnagelbomen aangetroffen, maar er is met nadruk aangedrongen de jaarlijkse inspectie uit te voeren. Hoewel het bestuur het vorige jaar gunstige berichten over de djativerbouw gaf, is het daarmee volgens de brief van eind augustus 1763 niet goed gesteld. De 98 djatibomen waarvan de maten waren opgegeven, leverden slechts delen van 6, 8 tot 10 voet op. Er zijn nog 3500 grote bomen, 3000 middelgrote en 2050 jonge spruiten. De slechte opbrengst wordt aan verwaarlozing door de posthouders op Rosingain geweten. De laatsten zijn daarover aangesproken en er zijn strikte bevelen gegeven. Het bestuur op Java's Oostkust kreeg opdracht met ieder schip een zak berg- en een zak strand-djatipitten mee te geven. Het bestuur op Banda kreeg de opdracht heel veel aandacht aan deze voor de Compagnie

¹ Bij deze laatste brief is toegevoegd "deficit"